Guia docent
210224 - HC ARAA - L'Habitatge Col·lectiu: Antecedents, Realitzacions Actuals i Alternatives

Última modificació: 30/06/2020

Unitat responsable: Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona
Unitat que imparteix: 756 - THATC - Departament de Teoria i Història de l'Arquitectura i Tècniques de Comunicació.

Titulació: GRAU EN ESTUDIS D'ARQUITECTURA (Pla 2014). (Assignatura optativa).

Curs: 2020 **Crèdits ECTS:** 3.0 **Idiomes:** Català, Castellà, Anglès

PROFESSORAT

Professorat responsable: JORDI OLIVERAS SAMITIER

Altres: Segon quadrimestre:
JORDI OLIVERAS SAMITIER - 43

REQUISITS

Haver superat Projectes I i II.

COMPETÈNCIES DE LA TITULACIÓ A LES QUALS CONTRIBUEIX L'ASSIGNATURA

Específiques:
EP15. Coneixement adequat de les teories generals de la forma, la composició i els tipus arquitectònics.
EP17. Coneixement adequat dels mètodes d'estudi dels processos de simbolització, les funcions pràctiques i l'ergonomia.
EP18. Coneixement adequat dels mètodes d'estudi de les necessitats socials, la qualitat de vida, l'habitabilitat i els programes bàsics d'habitatge.
EP4. Capacitat per la concepció, la pràctica i el desenvolupament de projectes bàsics i d'execució, croquis i avantprojectes (T).

Transversals:
CT1. Emprenedoria i innovació: Conèixer i comprendre l'organització d'una empresa i les ciències que marquen la seva activitat; capacitat per comprendre les regles laborals i les relacions entre la planificació, les estratègies industrials i comercials, la qualitat i el benefici.
CT2. Sostenibilitat i compromís social: Conèixer i comprendre la complexitat dels fenòmens econòmics i socials típics de la societat del benestar; capacitat per relacionar el benestar amb la globalització i la sostenibilitat; habilitat per usar de forma equilibrada i compatible la tècnica, la tecnologia, l'economia i la sostenibilitat.
CT4. Comunicació oral i escrita: Comunicar-se de forma oral i escrita amb altres persones sobre els resultats de l'aprenentatge, de l'elaboració del pensament i de la presa de decisions; participar en debats sobre temes de la pròpia especialitat.
CT5. Treball en equip: Ser capaç de treballar com a membre d'un equip, ja sigui com un membre més o realitzant tasques de direcció amb la finalitat de contribuir a desenvolupar projectes amb pragmatisme i sentit de la responsabilitat, assumint compromisos que tinguin en compte els recursos disponibles.
CT6. Ús solvent dels recursos de la informació: Gestionar l'adquisició, l'estructuració, l'anàlisi i la visualització de dades i informació de l'àmbit d'especialitat, i valorar de forma crítica els resultat d'aquesta gestió.

Bàsiques:
CB1. Que els estudiants hagin demostrat tenir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que derivi de l'educació secundària general, i normalment es troba a un nivell que, si bé es recolza en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l¿avantguarda del seu camp d'estudi.
CB2. Que els estudiants sàpiguen aplicar els seus coneixements a la seva feina o vocació d'una forma professional i tinguin les competències que es poden demostrar per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins la seva àrea d'estudi.
CB3. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
CB4. Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
CB5. Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posterior amb un grau alt d'autonomia.

METODOLOGIES DOCENTS

Activitats presencials Hores/setmana
Classe expositiva participativa 0,7
Aprenentatge basat en projectes 0,7
Estudi de casos 0,6

Activitats no presencials Hores/semestre
- Treball autònom 35

OBJECTIUS D'APRENENTATGE DE L'ASSIGNATURA

El principal propòsit i concepte de l'assignatura és la presentació d'alternatives a les maneres actuals de la residència col-lectiva, mitjançant el coneixement i l'anàlisi de propostes projectuals amb futur, -algunes divulgades recentment-, per tal de reflexionar sobre el potencial esdevenidor que els hi espera.

Es tracta de subministrar al futur arquitecte un conjunt de coneixements i eines que li permetin contrarestar la pobresa tipològica que domina el mercat immobiliari, mitjançant propostes innovadores, en les que apreciar més que receptes de fàcil aplicació, formulacions ben sustentades, capaces de generar noves idees pel futur de l'habitatge.

HORES TOTALS DE DEDICACIÓ DE L'ESTUDIANTAT

Tipus	Hores	Percentatge
Hores grup gran	33,0	44.00
Hores aprenentatge autònom	42,0	56.00

Dedicació total: 75 h

CONTINGUTS

Temari

Descripció:
Part important de l'assignatura es dedica a estudiar quin és "l'estat de la qüestió" de l'arquitectura de l'habitatge en el moment actual, mitjançant temes que estan presents en el debat arquitectònic com ara els nous programes i la distribució de l'habitatge, la flexibilitat, els sistemes d'accessos, la definició dels espais públics i privats en els edificis col-lectius, i el tema fonamental de la densitat. En aquest sentit, s'analitzarà un ventall ampli de projectes i realitzacions recents, exemples de cada tema.

1. DEFINICIONS
Què entenem per habitatge col-lectiu. Tradició de les formes de residència actual i els seus orígens. Reptes per a l'arquitectura actual. Singularitat i repetició.

2. CÈL-LULA, ESPAI INTERIOR. COMPOSICIÓ DE L'HABITATGE
Superposició de les capes de distribució, maquinària i idees. Hàbits i tradicions culturals. Vida actual i canvis en l'habitabilitat. Fenomenologia de l'habitació. Espai defensiu. Espai representatiu. Repensar les peces d'un habitatge. Crisi de l'especialització funcional.

3. DENSITAT I FORMA. PARÀMETRES DELS EDIFICIS D'HABITATGE COL-LECTIU
La relació densitat, alçada i forma. Exercicis en densitat. Habitatge col-lectiu urbà en front de l'habitatge aïllat, suburbà o de ciutat dispersa. Intents d' unir l'alta densitat amb la baixa alçada.

4. REQUISITS D'ORIENTACIÓ, IL·LUMINACIÓ, VENTILACIÓ I ESPAI
Normes, estàndards, lògiques actuals i noves formes de vida. Forma i requisits.

5. SISTEMES D'ACCÈS I LA SEVA INFLUÈNCIA EN L'AGREGACIÓ I EN ELS ESPAIS COMUNITARIS
Formes d'accés i formes d'agregació. Accessos verticals i horitzontals. Història i fracàs de l'accés en corredor. El paper dels ascensors i el seu futur. Disseny de les espines centrals d'accés.

6. FLEXIBILITAT
Flexibilitat o especialització. Espai unificat o compartit. Planta lliure o separacions. Tipus de flexibilitat. Propostes alternatives, i la seva viabilitat. Habitatge neutre.

7. FAÇANES. ESPAIS ENTRE INTERIOR I EXTERIOR
Pells, capes, obertures, balcons, terrasses. Proteccions solars i formes mediterrànies.

8. FORMA DELS EDIFICIS
Formes edificatòries de l'habitatge col-lectiu. Blocs en filera vs. mansanes. Mansanes obertes i tancades. Blocs aïllats. Blocs alts o baixos. Torres. Formes no típiques.

9. INTENTS D'UNIR LES AVANTATGES DE LES CASES UNIFAMILIARS I DELS EDIFICIS COL-LECTIUS
Blocs versus cases unifamiliars. L'experiència de la segona meitat del segle XX en el cas britànic i en el cas suec. Edificis aterrassats. Els inmobles-villa. Torres amb terrasses.

10. PROTOTIPS MODERNS
Hàbitat i Moviment Modern. L'habitatge per les masses com a programa del Moviment. La recerca dels òptims estàndards per la cèl-lula, el bloc i el barri. Els prototipus de l'arquitectura moderna. Repàs a alguns exemples oblidats.

11. EDIFICIS DE RESIDÈNCIA COL-LECTIVA
Habitació individual i serveis comunitaris. Estudi dels espais comunitaris, de transició entre l'exterior i l'interior, d'accés, d'activitat comú, de serveis. Cases comunes i socialilitat. Habitatges per a joves. Residències per a la tercera edat. Edificis d'apartaments urbans i turístics.

12. REPTES
Edificis preparats pels canvis. Més espai i menys distribució. L'idea dels loft. Viure i treballar. Crisi de la família nuclear i adaptació de l'habitatge. Estratègies per trencar la homogeneïtat de l'oferta. Eines per produir habitatges no específics, edificis oberts, modificables. Tècniques de bandes, caixes apilables, caixes buides i naus d'habitatges.

Dedicació: 62h 30m

Grup gran/Teoria: 27h 30m
Aprenentatge autònom: 35h

SISTEMA DE QUALIFICACIÓ

Sistema d'avaluació Avaluació Continua Avaluació Final
- Presentacions orals 50% 50%
- Treballs i exercicis individuals 50% 50%

Avaluació continuada
L'avaluació continuada es farà a partir del treball que desenvoluparà l'estudiantat durant el curs, mitjançant el lliurament de treballs o la realització de proves escrites i/o orals, segons els criteris i calendari que s'estableixin.

Avaluació final
Si l'avaluació continuada no és positiva es podrà realitzar una segona avaluació que consistirà en una prova final de caràcter global en el format que s'estableixi d'acord amb el criteri del professorat responsable (prova escrita o oral i/o lliurament de treballs).

Avaluació continuada telemàtica
En les situacions de docència online, l'avaluació continuada es produirà de manera sincrònica i asincrònica, pels mitjans que estableixi la Universitat i el Centre, amb un registre periòdic de l'activitat acadèmica mitjançant entregues, fòrums, qüestionaris o qualsevol altre mitjà que faciliti la plataforma Atenea, o les eines alternatives que siguin proporcionades al professorat. En les situacions en les quals aquesta docència telemàtica es produeixi amb la docència presencial ja iniciada, o per qüestions d'ordre extraacadèmic, les alteracions de les ponderacions o sistemes de control regular de la docència seran comunicats detalladament a tots els estudiants a la Atenea de cada assignatura.

Avaluació final telemàtica
Si l'avaluació continuada telemàtica no és positiva, es podrà realitzar una segona avaluació que consistirà en una prova final de caràcter global en format telemàtic que s'estableixi d'acord amb el criteri del professorat responsable i els mitjans i eines TIC que proporcioni la Universitat o el Centre.

Les mesures d'adaptació a la docència no presencial s'implementaran atenent als criteris de seguretat TIC i protecció de dades personals per tal de garantir el compliment de la legislació en matèria de Protecció de Dades Personals (RGPD i LOPDGDD)

NORMES PER A LA REALITZACIÓ DE LES PROVES.

L'estudi i anàlisi de casos, es presentaran a classe i s'avaluarà.
Un treball de recerca sobre formes d'habitatges.
Un treball propositiu d'elocubració sobre possibles formes.
Una colecció de plantes

BIBLIOGRAFIA

Bàsica:
- Building types on line [en línia]. Berlin: De Gruyter, 2016 [Consulta: 04/09/2020]. Disponible a: https://www.degruyter.com/db/bdt.- Ebner, Peter et alt.. Typology +: innovative residential architecture. Basel: Birkhäuser, 2009. ISBN 9783034600873.
- Fernández Per, Aurora; Mozas, Javier; Arapa, Javier. Dbook: density, data, diagrams, dwellings: análisis visual de 64 proyectos de vivienda colectiva. Vitoria-Gasteiz: A+t ediciones, 2007. ISBN 9788461159000.
- Mozas, Javier; Fernández Per, Aurora. Densidad: nueva vivienda colectiva = density: new collective housing. Vitoria-Gasteiz: a+t ediciones, 2004. ISBN 846092159X.

Complementària:
- Segantini, Maria Alessandra. Contemporary housing. Milano: Skira, 2008. ISBN 9788861305359.
- French, Hilary. Nueva vivienda urbana. Barcelona: Gustavo Gili, 2006. ISBN 9878425221064.
- Vivienda total: alternativas a la dispersión urbana. Barcelona: Actar, 2010. ISBN 9788496954052.

- Gausa, Manuel. Housing: nuevas alternativas, nuevos sistemas. Barcelona: Actar, 1998. ISBN 8489698562.
- Heckmann, Oliver et alt. Atlas de plantas: viviendas = habitação. Barcelona: Gustavo Gili, 2006. ISBN 9788425220500.
- Arnold , Françoise. Le logement collectif. París: Le Moniteur, 1996. ISBN 2281190919.
- Building type basics for housing. 2nd ed. London: John Wiley & Son, 2010. ISBN 9780470404645.
- Förster,Wolfgang. Housing in the 20th and 21st centuries = Wohnen im 20. und 21. Jahrhundert. München: Prestel, 2006. ISBN 9783791335292.
- Lleó, Blanca. Sueño de habitar. Barcelona: Fundación Caja de Arquitectos, 1998. ISBN 8492259442.
- Monteys, Xavier. Casa collage: un ensayo sobre la arquitectura. Barcelona: Gustavo Gili, 2001. ISBN 9788425218699.
- Lapuerta, José Maria de. Manual de vivienda colectiva. Madrid: Departamento de Proyectos Arquitectónicos. ETSAM, 2007. ISBN 9788496954144.
- Sherwood, Roger. Vivienda: prototipos del movimiento moderno. Barcelona: Gustavo Gili, 1983. ISBN 8425211352.
- High-Density housing: concepts, planning, construction [en línia]. München; Basel: Detail; Birkhäuser, 2004 [Consulta: 08/05/2020]. Disponible a: https://doi.org/10.11129/detail.9783034615112 (Accés restringit als usuaris de la UPC). ISBN 3764371137.
- Zhou, Jingmin. Urban housing forms. Oxford: Architectural Press, 2005. ISBN 0750656301.

RECURSOS

Material informàtic:

- Habitatge col·lectiu / Vivienda colectiva / Collective Housing / Logement clective / Habitaçâo colectiva. Blog de l' assignatura https://wordpressmdesignhabitatgecollectiuwordpress.wordpress.com/?iframe=true&theme_preview=true